

Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyi tərəfindən 2024-cü ildə görülmüş işlər barədə Hesabatın Qısa icmalı

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 2 fevral tarixli 2469 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”dən irəli gələn vəzifələrin qlobal sosial-iqtisadi sahələrdə uğurla həyata keçirilməsində 2024-cü ildə də əqli mülkiyyət sistemi əhəmiyyətli rol oynamışdır. “Milli Prioritetlər”in “dayanıqlı artan rəqabətqabiliyyətli iqtisadiyyat” və “rəqabətli insan kapitalı və müasir innovasiyalar məkanı” istiqamətləri üzrə nəzərdə tutulan tədbirlər əqli mülkiyyəti müasir iqtisadiyyatın davamlı inkişafını təmin edən əsas faktorlardan birinə çevirmişdir.

Ölkə Prezidentinin 2022-ci il 22 iyul tarixli 3378 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası”na uyğun olaraq hesabat ilində də ixtira və patent fəallığının artırılması, texnologiyaların kommersiyalaşdırılması və transferi, ixtira və faydalı modellərin beynəlxalq qeydiyyatının stimullaşdırılması, çevik patent qeydiyyatı prosedurlarının yaradılması, patentlərə dair beynəlxalq göstəricilər əsasında ölkənin texnoloji profilinin (patent landşaftının) və tədqiqat sahələrinin müəyyən edilməsi Əqli Mülkiyyət Agentliyinin (bundan sonra - **Agentlik**) diqqət yetirdiyi prioritet istiqamətlərdən biri olmuşdur.

Azərbaycan məhsullarının “Made in Azerbaijan” brendinin hədəf bazarlarında aktiv təşviqi davam etdirilmişdir.

Ölkənin innovasiya siyasətinin həyata keçirilməsinə xidmət göstərilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin uzaqgörən strateji siyasətindən irəli gələn institusional islahatlar çərçivəsində əqli mülkiyyətin yeniləşən mahiyyətinə uyğun olaraq unikal idarəetmə qurumu kimi yaradılmış Agentliyin fəaliyyətinin əsas istiqamətini təşkil edir. Milli əqli mülkiyyət institutunun fəaliyyət istiqamətləri yeni çağırışlara uyğun dəyişərək, daha mükəmməl və daha çevik idarəçilik funksiyaları ilə tamamlanmışdır. Onun konteksti və konseptual evolyusiyası Agentliyin yalnız xidməti sahə olması, əqli mülkiyyət obyektlərinin ekspertizası, qeydiyyatının aparılması və qorunma (mühafizə) sənədlərinin verilməsi ilə məhdudlaşmır. Bunlar eyni zamanda qorunmanın səmərəliliyi nəzərə alınmaqla analitik trendləri ölçən, bazarın rəqabət qabiliyyətinə təsir göstərən və bununla iqtisadi funksiyalar daşıyan, habelə qorunan obyektlərin sosial-mədəni hissəsini təhlil edən struktura və innovasiyaların fəal aktoruna çevrilmişdir. Əqli mülkiyyət ekosistemi qurularaq, ölkəmizdə uğurla həyata keçirilən islahatların əqli mülkiyyətlə əlaqəli təsiri və əqli mülkiyyətin dəyişmiş, yenidən dərk edilən kontekst amilləri nəzərə alınmışdır.

Əqli mülkiyyət qarşısında duran vəzifələr dövlətimizin başçısının innovasiyalı inkişafı ilə bağlı yürütdüyü iqtisadi islahatlar siyasəti ilə formalaşdırılıb. Bununla da əqli mülkiyyət bu siyasətin təsirinə və innovativ inkişafına adekvat xidmət etməli, investisiyaların cəlb edilməsində və innovasiyalara dəstək verilməsində bundan sonra da real aktora çevrilməli, sosial-iqtisadi uğurların aparıcı amilləri sırasında layiqli yerini tutmalıdır.

Əqli mülkiyyətin idarəçiliyi sahəsində Azərbaycanın müsbət təcrübəsi nəzərə alınaraq Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatı (bundan sonra-**ÜƏMT**) tərəfindən milli əqli mülkiyyət ofislərinin yaradılmasına dair təlimatların hazırlanması məqsədilə dünya üzrə 204 ofis arasından seçilmiş 15 ölkənin ofisləri siyahısına Azərbaycan Əqli Mülkiyyət Agentliyinin də daxil edilməsi qeyd edilənlərin təsdiqidir. Ölkəmizin bu sahədə təcrübəsinin MDB məkanında geniş yayılması məqsədilə Avrasiya Patent Təşkilatı (bundan sonra-**APT**) tərəfindən “Müasir əqli mülkiyyət ofisinin formalaşması və fəaliyyəti” mövzusunda geniş prezentasiya və məqalə sifariş olunaraq, nüfuzlu peşəkar “Əqli mülkiyyət: Sənaye mülkiyyəti” jurnalının xüsusi buraxılışında (Moskva, 2023, №5) dərc etdirilmişdir.

“Yaşıl patent”lər. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 25 dekabr tarixli Sərəncamına əsasən Azərbaycan Respublikasında 2024-cü ilin “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan edilməsi ilə əlaqədar tədbirlər çərçivəsində Agentlik tərəfindən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası ərəfəsində “Əqli mülkiyyət və innovasiyalar yaşıl gələcək naminə” (COP29-a doğru) mövzusunda dəyirmi masa keçirilib. “Yaşıl patent”lərə “yaşıl işıq” devizi altında keçirilən tədbirdə “yaşıl” texnologiyaların ixtira və faydalı model kimi patentləşdirilməsi və onların qeydiyyata alınması prosedurlarının sürətləndirilməsi, habelə bu sahə üzrə dəstəyin və daha asan icra mexanizminin yaradılması məsələləri geniş müzakirə olunub. Tədbirdə həmçinin dünya təcrübəsi və beynəlxalq təhlillər nəzərə alınmaqla Agentliyin İdarə Heyətinin sədri tərəfindən “Əqli mülkiyyət və innovasiyalar yaşıl gələcək naminə (COP29-a doğru)” mövzusunda geniş prezentasiya (təqdimat) olunub. Təqdimatda iqlim dəyişikliyi ilə bağlı ümumi mənzərə, iqlim dəyişiklikləri və dünya miqyasında patent fəaliyyəti, o cümlədən Azərbaycanda patent fəaliyyətinin nəticələri haqqında ətraflı məlumat verilib. Qeyd edilib ki, “yaşıl” texnologiyalar ixtira və ya faydalı model kimi qeydiyyata alınmaqla bu obyektlərə “**yaşıl patent**”lər əldə etmək mümkündür (Prezentasiya (təqdimat) bütünlüklə “**Xalq qəzeti**”nin 2024-cü il 5, 6 və 8 noyabr tarixli nömrələrində dərc edilmişdir).

İnfrastrukturun təkmilləşdirilməsi və institusional dəyişikliklər çərçivəsində bir neçə ildir ki, 24/7 rejimində fəaliyyət göstərən “Patentlərə, Əmtəə Nişanlarına Açıq Hədəf” (PƏNAH) rəqəmli informasiya sistemi, şəffaflığın və məlumatlara əlçatanlığın təmin olunması sahəsində növbəti addım olaraq hesabat dövründə Sənaye Mülkiyyəti Obyektlərinin Reyestri – ixtiralar, faydalı modellər, sənaye nümunələri, əmtəə nişanları və coğrafi göstəricilərə dair “Açıq reyestrlər” yaradılmışdır. Hər kəs “Açıq reyestrlər”ə maneəsiz və ödəniş etmədən daxil ola, o cümlədən patent almaq istəyən və ya əmtəə nişanını qeydiyyatdan keçirmək istəyən şəxs patentlər və əmtəə nişanları barədə məlumatları əldə edə bilər.

Yeni infrastruktur layihələrindən biri kimi yaradılmış “Çağrı Mərkəzi”nə hesabat dövründə **25** mindən çox müraciət daxil olmuşdur.

Normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi işləri 2024-cü ildə də davam etdirilmişdir. “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Tacikistan Respublikası Hökuməti arasında sənaye mülkiyyətinin mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş” ölkə Prezidentinin 2024-cü il 2 iyul tarixli 122 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.

İxtira, faydalı model və sənaye nümunələrinin ekspertizası prosedurlarının sadələşdirilməsi, o cümlədən ekspertiza müddətinin azaldılması və patentlərə əlçatanlığın asanlaşdırılması məqsədilə “Patent haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa dəyişiklik edilməsi barədə Qanun layihəsi hazırlanaraq aidiyyəti dövlət orqanları ilə razılaşdırılmış, Agentlik tərəfindən 60-a yaxın qanunvericilik aktının layihələrinə dair rəy və təkliflər verilmişdir.

Əqli mülkiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılması istiqamətində işlər hesabat ilində də diqqət mərkəzində saxlanılmışdır. Bakı Dövlət Universitetinin Hüquq fakültəsinin Əqli mülkiyyət hüququ kafedrasının Agentliyin nəzdində fəaliyyət göstərən filialının fəaliyyəti canlandırılmışdır. İlk dəfə olaraq BDU-nun “Əqli mülkiyyət hüququ” və “İnformasiya hüququ” ixtisaslaşması üzrə **9** nəfər magistrantının dissertasiya işlərinin müdafiəsi Agentlikdə keçirilib. Bu ənənə gələcəkdə də davam etdiriləcək.

Agentliyin **30** nəfərə yaxın təcrübəli mütəxəssisi Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində də yaradılmış Əqli mülkiyyət kafedrasında tədrisə cəlb edilmişlər. Universitetin müxtəlif fakültələrində **6** istiqamət üzrə əqli mülkiyyət fənni tədris olunur. **54** qrup üzrə **290** tələbəyə bakalavr və **517** tələbəyə magistr səviyyəsində əqli mülkiyyətə aid müxtəlif fənnlər tədris olunur.

23 aprel - Ümumdünya Kitab və Müəlliflik Hüququ Günü və 26 aprel - Beynəlxalq Əqli Mülkiyyət Günü münasibətilə Agentlik tərəfindən 2024-cü ilin aprel ayı “**Əqli Mülkiyyət Aylığı**” elan edilmişdir. Aylıq çərçivəsində əqli mülkiyyətin müxtəlif istiqamətləri üzrə maarifləndirici xarakterli silsilə tədbirlər, o cümlədən universitetlərin və elmi-tədqiqat institutlarının mütəxəssisləri, tələbələr, müəlliflər, ixtiraçılar və digər maraqlı şəxslər, habelə müəlliflərin və əlaqəli hüquq sahiblərinin əmlak hüquqlarını kollektiv əsasda idarə edən təşkilatların nümayəndələrinin iştirakı ilə “dəyirmi masa”lar, görüşlər və müzakirələr keçirilmişdir. Bu tədbirlərdə əsərlərin qeydiyyat prosedurları, Azərbaycanda ixtiraçılıq və patent analitikası, patent ailələri, sənaye mülkiyyəti obyektlərinin ekspertizası, patentləşdirilməsi və qeydiyyatı barədə iştirakçıların sualları cavablandırılmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə Komissiyanın nəzdində yaradılmış Agentliyin rəhbərlik etdiyi “Əqli mülkiyyət məsələləri üzrə Xüsusi İşçi Qrupu” beynəlxalq reytinglərdə ölkəmizin mövqeyinin yaxşılaşdırılmasına və əqli mülkiyyətlə əlaqəli sahələr barədə məlumatlılığın artırılmasına dəstək göstərmiş, digər işçi qrupları arasında bu sahədə koordinasiyanı təşkil etmişdir.

133 ölkənin iqtisadiyyatını əhatə edən və innovasiya fəaliyyətinin potensialı, səmərəliliyi və çərçivə şərtlərinə dair təxminən **80** indikator əsasında tərtib olunmuş “Qlobal İnnovasiya İndeksi - 2024”də biliklərin yaradılması istiqamətində bilik və texnologiyaların yayılması blokunda Azərbaycan üzrə yüksək yerləri əqli mülkiyyətə aid göstəricilər tutmuşdur. Ölkəmiz Qİİ-nin “Bilik və texnoloji nəticələr” indikatorunun patent alt indikatorunda **50-ci** yerdə qərarlaşıb. Bu da **2023-cü** illə müqayisədə **13** pillə irəliləyiş deməkdir və Cənubi Qafqaz regionunda ən yüksək göstəricidir. Azərbaycan faydalı model patentlərinin sayına görə **49-cu** yerdədir. “Yaradıcı fəaliyyətin nəticələri” indikatorunun əmtəə nişanı alt indikatorunda da **17** pillə irəliləyərək **49-cu** yerdəyik və bu göstərici üzrə regionun bir çox ölkələrindən irəliləyirik.

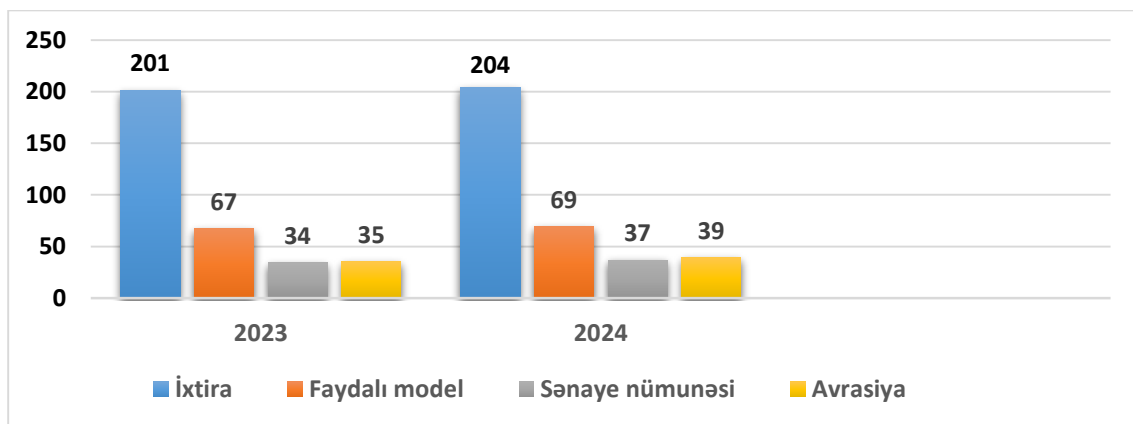
“İxtiraçılıq fəaliyyətinin stimullaşdırılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 15 iyun tarixli 1716 nömrəli Fərmanının icrasını təmin etmək məqsədilə PCT beynəlxalq sistemi vasitəsilə bir faydalı modelin patentləşdirilməsinə və ilk üç il müddətində qüvvədə saxlanılmasına görə, habelə bir ixtiraya dair iddia sənədi milli faza mərhələsinə keçənədək hüquq sahibləri tərəfindən ödənilmiş vəsaitlərin 50 (əlli) faizi 2024-cü ildə dövlət büdcəsindən Agentliyə bu məqsəd üçün ayrılmış vəsait hesabına maliyyələşdirilmişdir.

Kommersiyalaşma potensialı olan əqli mülkiyyət obyektlərinin vahid bazası yenilənmiş, elm və sənaye arasında bağlantının təmin olunması istiqamətində işlər gücləndirilmişdir. Hesabat ilində 9 universitetdə görüş keçirilmiş, texnoloji innovasiyalar sahəsində elmi tədqiqatların və startap layihələrinin dəstəklənməsi, universitetlərin elmi tədqiqat nəticələrinin kommersiyalaşdırılması və transferi ilə bağlı müzakirələr aparılmış, qarşılıqlı informasiya dəstəyi göstərilməsi barədə razılıq əldə edilmişdir.

Sənaye mülkiyyəti sahəsində dövlət xidmətləri. 2024-cü ildə ixtira, faydalı model və sənaye nümunəsinin patentləşdirilməsinə dair Agentliyə **310** iddia sənədi (2023-cü ildə **302** iddia sənədi), o cümlədən ixtiraya aid **204** (2023-cü ildə **201**), faydalı modelə aid **69** (2023-cü ildə **67**), sənaye nümunəsinə aid **37** (2023-cü ildə **34**) və Avrasiya patentinin alınması üçün **39** (2023-cü ildə **35**) iddia sənədi daxil olmuşdur. Patentlərin alınması ilə bağlı daxil olmuş iddia sənədlərinin sayı (ixtira fəallığı) 2023-cü illə müqayisədə 2024-cü ildə **4%-ə** yaxın artmışdır. Həyata keçirilən islahatlar nəticəsində ölkəmiz patent sifarişləri üzrə, yeni ixtira fəallığına görə Cənubi Qafqazda liderdir (**Cədvəl 1** və **2**-də illər üzrə ixtira fəallığına dair məlumatlar verilmişdir).

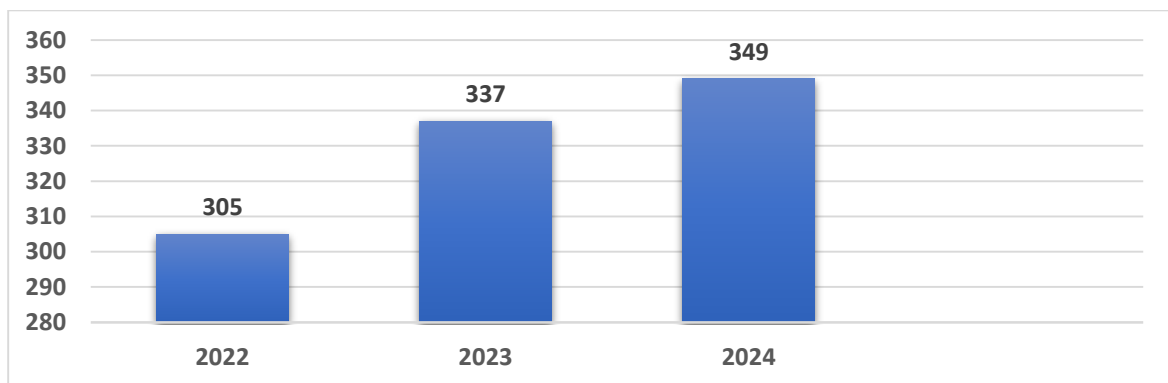
Cədvəl 1

İxtira, faydalı model və sənaye nümunələrinə patent alınması üçün 2023-2024-cü illərdə daxil olan iddia sənədlərinin sayı (ixtira fəallığı)

Cədvəl 2

2022-2023-2024-cü illərdə ixtira fəallığı
(İxtira, faydalı model və sənaye nümunələrinə patent alınması üçün daxil olmuş iddia sənədlərinin sayı)

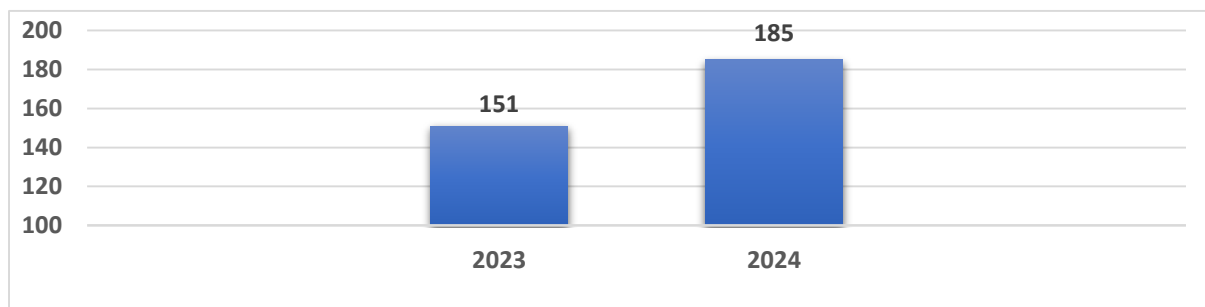

Avrasiya Patent İdarəsinə göndərilməsi üçün **39** (2023-cü ildə **35**) və PCT beynəlxalq sistemi vasitəsilə patent alınması məqsədilə Beynəlxalq Büroya göndərilməsi üçün ixtiraya aid **7** (2023-cü ildə **6**) iddia sənədi daxil olmuşdur (ümumilikdə 2023-cü illə müqayisədə **12%** çox).

2024-cü ildə Dövlət reyestrində **185** patent (2023-cü ildə **151** patent), o cümlədən ixtiralara dair **128** (2023-cü ildə **103**), faydalı modelə aid **43** (2023-cü ildə **36**) və sənaye nümunələrinə aid **14** (2023-cü ildə **12**) patent qeydiyyatına alınıb.

Patent fəallığı 2023-cü illə müqayisədə **22%** artmışdır (**cədvəl 3**):

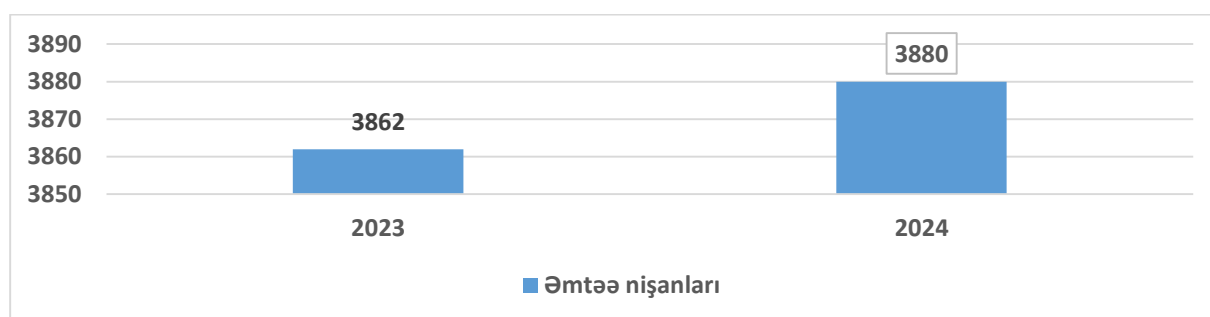
2023-2024-cü illərdə patent fəallığı
(İxtira, faydalı model və sənaye nümunələrinə verilən patentlərin sayı)

Əmtəə nişanlarının qeydiyyatı ilə bağlı daxil olan iddia sənədlərinin sayı **3880** (2023-cü ildə 3862) olmuşdur (**cədvəl 4**):

Cədvəl 4

Əmtəə nişanlarının qeydiyyatı ilə bağlı daxil olan iddia sənədlərinin sayı
(2023-2024-cü illər üzrə)

Sənaye mülkiyyəti obyektlərinə (ixtira, faydalı model, sənaye nümunəsi, əmtəə nişanı, coğrafi göstərici) dair iddia sənədlərinin ekspertizasının müddəti orta hesabla **30-50%** qısaldılmışdır.

2024-cü ildə müvafiq dövlət reyestrində **2844** əmtəə nişanı qeydiyyatı alınmışdır.

Əmtəə nişanlarının beynəlxalq mühafizəsinə dair Madrid Sazişi və ona dair Protokol üzrə milli əmtəə nişanlarının beynəlxalq qeydiyyatı ilə bağlı Beynəlxalq Büroya göndərilmiş müraciətlərə dair məlumatlar aşağıdakı cədvəldə verilir (**cədvəl 5**):

Cədvəl 5

Milli əmtəə nişanlarının beynəlxalq qeydiyyatı üçün müraciətlərin sayı
(2023-2024-cü illər üzrə)

Hesabat dövründə **355** patentın və əmtəə nişanlarının qeydiyyatı haqqında **1224** şəhadətnamənin qüvvədə olma müddəti uzadılmış, sənaye mülkiyyəti obyektlərindən istifadəyə dair hüquqların verilməsi barədə **153** müqavilə (2023-cü ildə **128**) qeydiyyatı alınmışdır.

Patent məlumatlarının beynəlxalq göstəriciləri əsasında ölkənin texnoloji profilinin (patent landşaftının) və tədqiqat istiqamətlərinin müəyyən edilməsi. Texnologiya inkişaf səviyyəsinin qiymətləndirilməsi. Ölkənin elmi-texnoloji prioritetlərinin seçimi, texnoloji inkişafının drayverlərinin müəyyənləşdirilməsi, mövcud elmi-texnoloji potensialı və rəqabətqabiliyyətliliyi patent statistikasına və patent portfelinin strukturu və istiqamətləri ilə sıx bağlıdır. Bu növ araşdırmalar və təhlillər ixtiralarla əsasən "Beynəlxalq Patent Təsnifatı"nın "Kimya və metallurgiya" bölməsinə - **122 və ya 37%**, "Tikinti və dağ-mədən işi" bölməsinə - **61 və ya 18%**, "İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi" bölməsinə - **55 və ya 17%**, "Fizika" bölməsinə - **25 və ya 7.5%** aiddir.

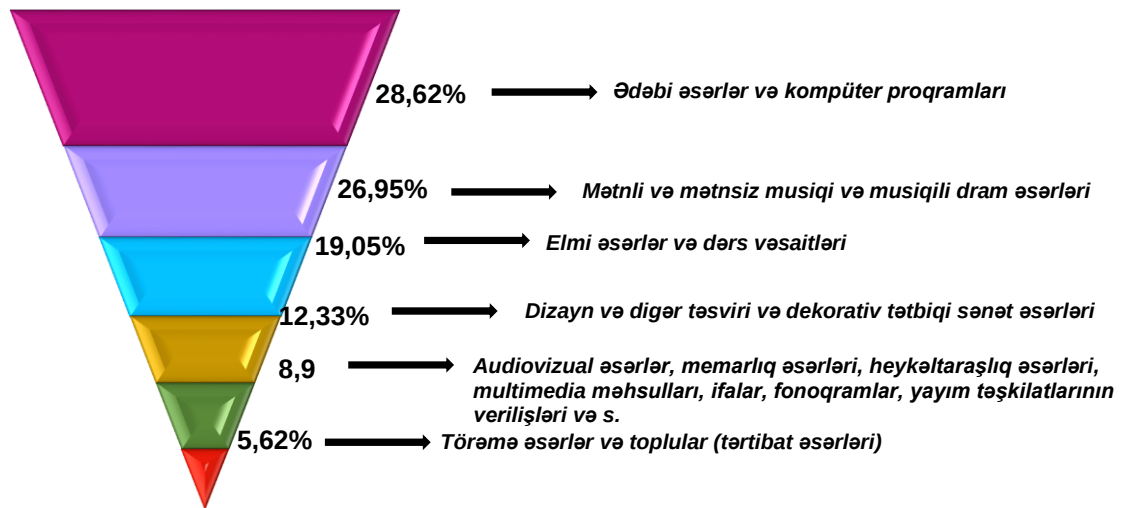
Müəllif hüquqları sahəsində dövlət xidmətlərinin illik yekunlarına dair. 2024-cü ildə **346** müəllifin (hüquq sahibinin) **660** əsəri, o cümlədən **306** müəllifə məxsus **543** əsər elektron qaydada qeydiyyatdan keçirilmişdir.

Qeydiyyatdan keçirilmiş əsərlərin 138-i musiqili əsərdir, bu da 2023-cü illə müqayisədə **56%** çoxdur. Qeydiyyatda alınmış audiovizual əsərlərin sayı **96** (2023-cü ildə 4 audiovizual əsər) olmuşdur. **42** dizayn əsəri (2023-cü ildə **16**), **16** dekorativ tətbiqi sənət əsəri (2023-cü ildə isə **7**) və **5** multimedia əsəri (2023-cü ildə qeydiyyat üçün multimedia əsəri təqdim olunmamışdır) qeydiyyatda alınmışdır.

Hüquqların verilməsi barədə **35** müəllif müqaviləsi (2023-cü ildə **29**) və **32** kompüter proqramı qeydiyyatdan keçirilmişdir.

Əsərlərin rəsmi qeydiyyatının tətbiq edildiyi 1996-cı ildən indiyədək Agentlikdə **16228** əsər və əlaqəli hüquqların obyektləri, o cümlədən **2125** əsər elektron qaydada qeydiyyatdan keçirilmişdir.

1996-2024-cü illərdə qeydiyyatdan keçirilmiş əsərlərin təsnifatı aşağıdakı kimidir:

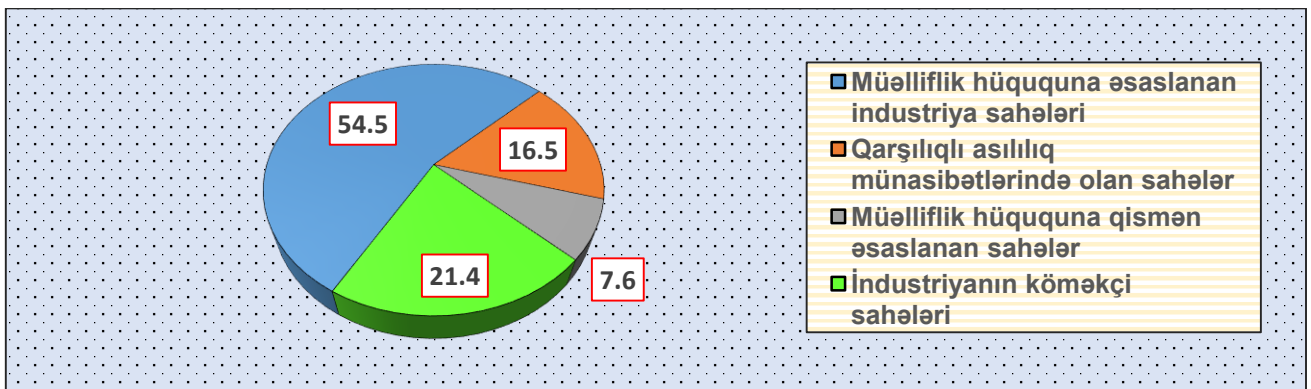

Ümumi Daxili Məhsulda (ÜDM) kreativ sənayenin payı. 2003-cü ildən başlayaraq Agentlik (o vaxt Müəllif Hüquqları Agentliyi) tərəfindən Azərbaycanın ÜDM-də müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlara əsaslanan sənayenin (kreativ industriyanın) payı araşdırılır, nəticələr təhlil olunur və müvafiq hökumət strukturlarına çatdırılır. Bu iş 2024-cü ildə də davam etdirilmişdir.

Kreativ industriyanın ÜDM-dəki payı müəllif-hüquq sisteminin mühüm integrativ (cəm) göstəricisidir. Bu sahədə araşdırmalar ölkənin milli iqtisadiyyatının strukturu və statistikasına nəzərə alınmaqla ÜDMT-nin müvafiq Metodiki Təvsiyələrinə ("Guide on surveying the economic contribution of the copyright-based industries") əsaslanır. Hesablamalar üçün rəsmi statistika materiallarından, dövlət büdcəsinin hesabat göstəricilərindən və ekspert qiymətləndirmələrindən istifadə olunur.

Agentlikdə aparılan təhlil və hesablamalara əsasən Azərbaycanda ÜDM-də kreativ industriyanın payı getdikcə artmaqdadır. ÜDM-də kreativ industriyanın payı **2010-cu ildəki 3,5%-dən 2023-cü ilin yekunlarına görə 5,2%-ə** çatmışdır.

ÜDMT-nin Metodiki Təvsiyələri əsasında tərtib edilmiş aşağıdakı diaqramda kreativ industriya sahələrinin əsas qrupları üzrə payların həcmi (faizlə) göstərilir:

Agentlik tərəfindən kollektiv idarəetmə təşkilatlarına metodiki dəstəyin göstərilməsi davam etdirilmişdir.

Hesabat ilində audiovizual əsərlərdən istifadəyə görə “Azərbaycan Kinorejissorlar Gildiyası” İctimai Birliyi tərəfindən **119280** manat, musiqili əsərlərdən istifadəyə görə “Müəllif Hüquqları Uğrunda” İctimai Birliyi tərəfindən **205180** manat, ifaçılar və fonogram istehsalçıları üçün “Rəqəmli və Audiovizual Yayım Sənayesi” İctimai Birliyi tərəfindən **114829** manat və musiqili əsər müəllifləri üçün “Azərbaycan Müəllifləri” İctimai Birliyi tərəfindən **11000** manat qonorar yığılmışdır.

Əqli mülkiyyət hüquqlarının təminatı. Pozulmuş əqli mülkiyyət hüquqlarının bərpası ilə bağlı Agentliyə **100-dən** çox yazılı müraciət, o cümlədən pozulmuş müəlliflik hüquqlarının bərpasına köməklik göstərilməsi barədə **19**, əmtəə nişanlarından qanunsuz istifadəyə dair **95** müraciət daxil olmuşdur. Müraciətlərin hər biri Agentliyin səlahiyyətləri çərçivəsində araşdırılmış və nəticələrə uyğun müvafiq tədbirlər görülmüşdür.

Əmtəə nişanlarından qeyri-qanuni istifadə ilə bağlı İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin və ya hüquq sahiblərinin müraciətləri əsasında **32** ekspert rəyi hazırlanaraq aidiyyəti üzrə təqdim olunmuşdur.

Agentliyin nümayəndələri əqli mülkiyyət məsələləri ilə bağlı müxtəlif məhkəmə instansiyalarında **50-yə** yaxın iş üzrə **80-dək** məhkəmə iclasında iştirak etmiş, hər bir işə dair ekspert rəyi hazırlanmış və hüquq sahibləri üçün maarifləndirmə tədbirləri keçirilmişdir.

Agentliyin “960” Çağrı Mərkəzi vasitəsi ilə **“Hüquq məsləhətxanası”**na il ərzində müəlliflər və digər hüquq sahibləri tərəfindən **1000-ə** yaxın müraciət daxil olmuş və müraciətlərin hər biri cavablandırılmışdır.

Hesabat dövründə sənaye mülkiyyəti ilə bağlı cavabdeh qismində Agentliyə qarşı inzibati icraat qaydasında məhkəmələrdə qaldırılan və 2024-cü ildə yekunlaşmış **17** iddiadan **15-i** rədd edilərək, Agentliyin mövqeyinin qanuni və əsaslı olması barədə müvafiq qərarlar qəbul olunmuşdur.

Agentliyin Sənaye mülkiyyətinin mühafizəsi sahəsində mübahisələrə baxan Apellyasiya Şurasına 269 müraciət (2023-cü ildə **275**) daxil olmuşdur. Ötən dövrdə əmtəə nişanlarına dair **121** ərizə təmin, **43** ərizə isə qismən təmin olunmuşdur. Digər müraciətlər qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada baxılmaqdadır.

Piratçılığa qarşı mübarizə və hüquqların təminatı üzrə tədbirlər çərçivəsində müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar obyektlərinin nəzarət markası ilə yayımının təmin edilməsi məqsədilə il ərzində **43325** nəzarət markası çap edilərək hüquq sahiblərinə təhvil verilmişdir.

Əqli mülkiyyət sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində 2024-cü ildə ÜƏMT və əqli mülkiyyət üzrə regional qurum olan APT ilə əməkdaşlıq daha da genişləndirilmişdir.

18-19 aprel tarixlərində Moskva şəhərində APT, Rusiyanın Əqli Mülkiyyət üzrə Federal Xidməti (ROSPATENT), Rusiya Ali İqtisadiyyat Məktəbi Milli Tədqiqat Universitetinin “UNESCO-nun müəlliflik hüququ, əlaqəli, mədəni və informasiya hüquqları kafedrası” Beynəlxalq Elm-Təhsil Mərkəzi və Rusiya Dövlət Əqli Mülkiyyət Akademiyasının birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən **“Müəllif/Author - 2024”** IV Beynəlxalq elmi-praktiki konfransda Agentliyin İdarə Heyətinin sədri “Müəlliflik, müəllifliyi qoruma hüququ və müəllif hüquqları” mövzusunda geniş məruzə ilə çıxış etmişdir.

4-6 iyun tarixlərində Azərbaycan, Belarus, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Rusiya, Tacikistan, Ermənistan və Türkmənistanın üzv olduqları APT-nın icraçı orqanı olan Avrasiya Patent İdarəsinin (API) prezidenti Qriqoriy İvliyev Azərbaycanda işgüzar səfərdə olub. Agentlikdə keçirilən görüşdə ikitərəfli əməkdaşlığın perspektivləri, ekspertizanın aparılmasında APT-nın xidmətlərindən istifadə imkanları, rüsumların indeksləşdirilməsi və digər məsələlər müzakirə olunub.

9-17 iyul tarixlərində Cenevrə şəhərində keçirilmiş ÜƏMT üzv-dövlətlərinin Assambleyalarının 65-ci sessiyasında Agentliyin İdarə Heyətinin sədrinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti hibrid formatda (nümayəndə heyətinin 4 nəfər üzvü sessiyada fiziki iştirak etmişdir) iştirak etmişdir.

Üzv-dövlətlərin Assambleyalarının iclasında onlayn rejimdə çıxış edən Agentliyin İdarə Heyətinin sədri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin həyata keçirdiyi köklü islahatlar ideologiyasının əsasında ölkəmizdə yaradıcı sahibkarlar, investisiyalar və rəqabətqabiliyyətli bazarlarla yanaşı innovasiyaları dəstəkləyən əqli mülkiyyətin prioritet kimi önə çəkildiyini vurğulamışdır. Qeyd etmişdir ki, Azərbaycan öz səylərini yerli innovativ potensialın və milli kreativ iqtisadiyyatın inkişafına, o cümlədən işğaldan azad edilmiş torpaqlarda ağıllı kənd (smart kənd) və ağıllı şəhərlərin (smart şəhərlərin) yaradılmasına yönəlib.

3-6 sentyabr tarixlərində Bakıda Agentlik, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi (KOBİA) və ÜƏMT-nin birgə təşkilatçılığı ilə “İqtisadi artım və rəqabət qabiliyyətliliyin yaxşılaşdırılması üçün əqli mülkiyyət aktivlərindən istifadə məqsədilə Azərbaycanın aqrar-ərzaq sektorunda mikro və kiçik biznesin dəstəklənməsi üzrə ÜƏMT Layihəsinin Benefisiarları üçün təlim” keçirilmişdir.

9-10 sentyabr tarixlərində Moskva şəhərində keçirilən APT-nın İnzibati Şurasının 45-ci (növbəti 31-ci) iclasında Agentliyin İdarə Heyətinin sədri **APT İnzibati Şurasının sədri** seçilib.

10-14 sentyabr tarixlərində Pekin şəhərində "Bir Kəmə, Bir Yol" layihəsi çərçivəsində keçirilən 3-cü Əqli Mülkiyyət üzrə Yüksək Səviyyəli Konfransda, 4 oktyabr tarixində Qazaxıstanın paytaxtı Astana şəhərində keçirilən Asiya ölkələri üçün "Qlobal İnnovasiya İndeksi – 2024" hesabatının regional təqdimat mərasimində, **25-26 oktyabr tarixlərində** İstanbul şəhərində keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) sənaye elm, texnologiya və innovasiya nazirlərinin 1-ci iclasında və 11-22 noyabr tarixlərində Səudiyyə Ərəbistanının paytaxtı Ər-Riyad şəhərində ÜƏMT-nin Dizayn Hüququ Müqaviləsinin qəbul edilməsi üzrə Diplomatik konfransda Agentliyin nümayəndələri iştirak etmişlər.

18 noyabr tarixində Bakıda təşkil olunmuş BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında (COP29) iştirak edən ÜƏMT-nin Baş direktorunun köməkçisi cənab Edvard Kvakvanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə Agentlikdə işgüzar görüş keçirilmiş, "yaşıl" gələcəyin təmin olunmasında innovasiyaların aparıcı rolu və bu sahədə əqli mülkiyyətin əhəmiyyəti barədə fikir mübadiləsi aparılmışdır.

2-3 dekabr tarixlərində Bakı şəhərində Agentliyin və ÜƏMT-nin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən **"Kreativ iqtisadiyyat: data modeli, ölçülməsi və əqli mülkiyyət"** mövzusunda beynəlxalq regional seminar keçirilmişdir. Azərbaycan ilə ÜƏMT arasında kreativ iqtisadiyyat sahəsində əməkdaşlığın davamı olan regional seminarda ÜƏMT-nin department direktorunun müavini Dimiter Qançevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti, habelə Türkiyə, Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstan əqli mülkiyyət ofislərinin nümayəndələri iştirak etmişlər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan ÜƏMT-nin yeni CEDM - kreativ iqtisadiyyatın Data (məlumat) modelinin tətbiqi ilə bağlı pilot layihənin icrasına başlayan ilk ölkələr sırasındadır və tədbirdə bu barədə geniş müzakirələr aparıldı.

16-17 dekabr tarixlərində Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının Keçid və inkişaf etmiş dövlətlər departamentinin direktoru Habib Asan ölkəmizə səfərə gəlmişdir. Səfər çərçivəsində Agentlikdə Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin, ixtira və patent fəallığı ilə fərqlənən, texnoloji transfer mərkəzlərinin fəaliyyət göstərdiyi, eləcə də belə mərkəzlərin yaradılması istiqamətində müvafiq iş aparan bir sıra universitetlərin, o cümlədən Qarabağ Universitetinin rəhbərləri ilə görüş keçirilib.

Səfər çərçivəsində Habib Asan Bakı Mühəndislik Universitetinin maddi-texniki bazası, o cümlədən yeni texnologiyaların tədris prosesinə tətbiqi ilə bağlı burada yaradılan şəraitlə tanış olmuşdur.

Erməni saxtakarlıqlarının və erməni plagiatçılığının ifşası. Erməni saxtakarlıqlarının ifşasına dair Agentlik tərəfindən 2016-cı ildən başlayaraq **"Don bəzəyər də, ifşa edər də"** seriyasından kitab və broşurlar nəşri davam etdirilmişdir. 2024-cü ildə bu seriyadan Agentlik tərəfindən hazırlanmış **"Qərbi Azərbaycan torpaqları qədim və klassik mənbələrdə və DNT-analiz"** və **"Земли Западного Азербайджана в древних и классических источниках и ДНК-анализ"** adlı yeni kitabları (müəllif K.İmanov) Azərbaycan və rus dillərində nəşr olunaraq yayılmışdır.

"Ümumdünya Kitab və Müəlliflik Hüququ Günü" münasibətilə ölkəmizdə hər il erməni saxtakarlıqlarının ifşasına həsr olunan və 2016-cı ildən başlayaraq **"Qədim mətnlər və klassik mənbələr erməni saxtakarlıqlarını və uydurmalarını ifşa edir..."** devizi altında silsilə mövzular üzrə keçirilən tədbirlərin davamı olaraq 2024-cü ildə Agentliyin və Qərbi Azərbaycan İcmasının birgə təşkilatçılığı ilə **"Qədim mətnlər və klassik mənbələr erməni saxtakarlıqlarını və uydurmalarını ifşa edir və ya Qərbi Azərbaycan torpaqları nədən bəhs edir"** mövzusunda növbəti konfrans keçirilmişdir. Görkəmli alimlərin, tədqiqatçıların və tanınmış ictimai xadimlərin qatıldığı tədbirdə klassik mənbələr, tarixi sənədlər və faktlar əsasında ermənilərin maddi və qeyri-maddi mədəniyyət nümunələrimizə, eləcə də torpaqlarımıza olan iddialarının əsassızlığı göstərilmiş və erməni uydurmaları ifşa edilmişdir.

Dahi Azərbaycan bəstəkarı Üzeyir Hacıbəylinin "O olmasın, bu olsun" komediyasının musiqisinin bir hissəsinin və Azərbaycan musiqi irsinin digər nümunələrinin ermənilər tərəfindən mənimsənilməsi ilə bağlı və Agentliyin Mədəniyyət Nazirliyi ilə birgə bəyanatı yayılmışdır. Bəyanatda "O olmasın, bu olsun" komediyasının musiqisinin bir hissəsinin erməni bəstəkarı Arno Babacanyanın "müəllifliyi" ilə "Vaqarşabat rəqsi" adı altında "Youtube" platformasında yerləşdirilməsinə ciddi etiraz bildirilmiş, Üzeyir Hacıbəylinin müəllif hüquqlarının bərpa edilməsi, habelə Ermənistan Respublikasının ərazisində və ya onun subyektləri tərəfindən Azərbaycan mədəni irsi, xüsusilə də musiqi irsi nümunələrinin kütləvi şəkildə mənimsənilməsi hallarını aradan qaldırmaq və görülməli tədbirlər barədə məlumat verilməsi tələb olunmuşdur.

Sözləri və musiqisi Azərbaycan bəstəkarı Bəhram Nəsimova məxsus olan "Qarabağ" ("Anadır arzularda hər zaman Qarabağ") adlı mahnının sözləri erməni ifaçısı Gor Yepremyan tərəfindən dəyişdirilmiş və onun ifasında "Sirun jan" adı altında "Armenian Folk", yeni "erməni xalq mahnısı" qeydi

ilə "Youtube" platformasında" yerləşdirilmişdi. Agentlik tərəfindən görülmə tədbirlər nəticəsində erməni Gor Yepremyanın erməni nümunəsi kimi təqdim olunan bu mahnı "Youtube" platformasından və "Youtube Music", "Spotify", "Apple Music", "Amazon Music", "Deezer" və digər rəqəmsal musiqi platformalarından silinmişdir.

Qeyd edilən məsələ ilə əlaqədar Agentlik tərəfindən 2024-cü il 9 iyul tarixində geniş şərh, 10 iyul tarixində Agentliyin Mədəniyyət Nazirliyi ilə Birgə Bəyanatı yayılmışdır.

Musiqisi Azərbaycan bəstəkarı, əməkdar incəsənət xadimi Cavanşir Quliyevə məxsus, sözləri bayatılardan ibarət olan "Yarımgilə" adlı mahnısının sözləri erməni ifaçı Minas Ovanesyan (Mino) tərəfindən dəyişdirilərək "Xrovel e im yare" adı ilə ifa edilmiş və "Youtube" platformasında yerləşdirilmişdi. Agentlik tərəfindən bu erməni oğurluğunun da qarşısını almış və Minas Ovanesyanın (Mino) ifa etdiyi "Xrovel e im yare" adlı mahnı "Youtube" platformasında 5 (beş) səhifədən silinmişdir.

"Youtube" platformasının "**Behrooz Abshar**" adlanan səhifəsində erməni musiqi nümunələri kimi yerləşdirilmiş Azərbaycanın xalq artisti Şövkət Ələkbərovanın ifa etdiyi "Yar gəldi, yar" (musiqisi bəstəkar Adil Gəraya, sözləri Əli Kərimə məxsusdur), "Töhfə" (musiqisi bəstəkar Firəngiz Babyevaya, sözləri Baba Vəziroğluna məxsusdur), "Getmə amandır" (musiqisi Hacı Xanməmmədova, sözləri Aşıq Ələsgərə məxsusdur), "Yavaş-yavaş" (musiqisi Nazil Qəmərinskiyə, sözləri Bəxtiyar Vahabzadəyə məxsusdur) və "Bayram şamları" (musiqisi bəstəkar Cahangir Cahangirova, sözləri Şıxəli Qurbanova məxsusdur) mahnıları da Agentliyin gördüyü tədbirlər nəticəsində həmin platformadan silinmişdir.

Hesabat ilində **4** nəfər Agentliyin Aparatına və **14** nəfər tabeliyində olan qurumlara işə qəbul edilmişdir.

2024-cü ildə Agentliyin Aparatının və tabeliyində olan qurumların **13** əməkdaşı ÜƏMT Akademiyasının distant təhsil və ixtisasartırma kurslarında, əqli mülkiyyət sahəsi ilə bağlı milli və beynəlxalq kurs, seminar və konfranslarda iştirak edərək ixtisaslarını artırıb.

Hesabat ilində Agentliyin "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan xidmətləri göstərdiyinə və hüquqi hərəkətləri həyata keçirdiyinə görə dövlət büdcəsinə **214734** manat dövlət rüsumu köçürülmüşdür.

Agentlik tərəfindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş xidmətlərin göstərilməsinə və digər işlərin yerinə yetirilməsinə görə 2024-cü ildə daxil olan xidmət haqlarının məbləği **5 084 266** manat, xərclər isə **3 217 841** manat olmuşdur. Əldə edilmiş **1 866 424** manat gəlir hesabına Agentliyin tabeliyində olan Respublika Elmi-Texniki Kitabxanasının yerləşdiyi və uzun illər təmir edilməmiş binalarda təmir - bərpa işlərinin aparılması nəzərdə tutulur.